

11 נובמבר 2018
ג' כסלו תשע"ט

סיכום שנת 2017 - ענף הגומי והפלסטיק

תקציר

מסיכום שנת 2017 עולה:

- האטה ניכרת נרשמה בתוצר ענף הגומי והפלסטיק
- מכירות הענפים הנסקרים נאמדו בכ- 19.3 מיליארד ₪
- יצוא ענפים אלו הסתכם בכ- 2.2 מיליארד דולר, זאת לאחר יצוא בהיקף של כ- 2 מיליארד דולר בשנת 2016.
- מספר המועסקים בענף נאמד בכ- 23.3 אלף איש
- ההשקעות במכונות וציוד מיבוא צמחו ריאלית בכ- 10% לעומת שנה קודמת.

רקע

לפי סיווג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ייצור הגומי והפלסטיק משתייכים לקבוצת ענפי הטכנולוגיה המעורבת - מסורתית. ענף זה כולל פעילות ייצור של עיבוד חומרי שרף, חדשים ומשומשים (ממוחזרים) למוצרי ביניים ולמוצרים מוגמרים. ענף זה כולל פעילות של ייצור צמיגים ואבובים, שרוולים ויריעות מפלסטיק, לוחות וצינורות מפלסטיק, מכלים ובקבוקים מפלסטיק, מוצרים מפלסטיק משוריין ומוצרים מפלסטיק לבית ומוצרים מפלסטיק לתעשייה ולחקלאות. ייצור המוצרים מתבצע תוך שימוש בתהליכי עיצוב תוך דחיסה, סילוק, החדרה, נשיפה ויציקה.

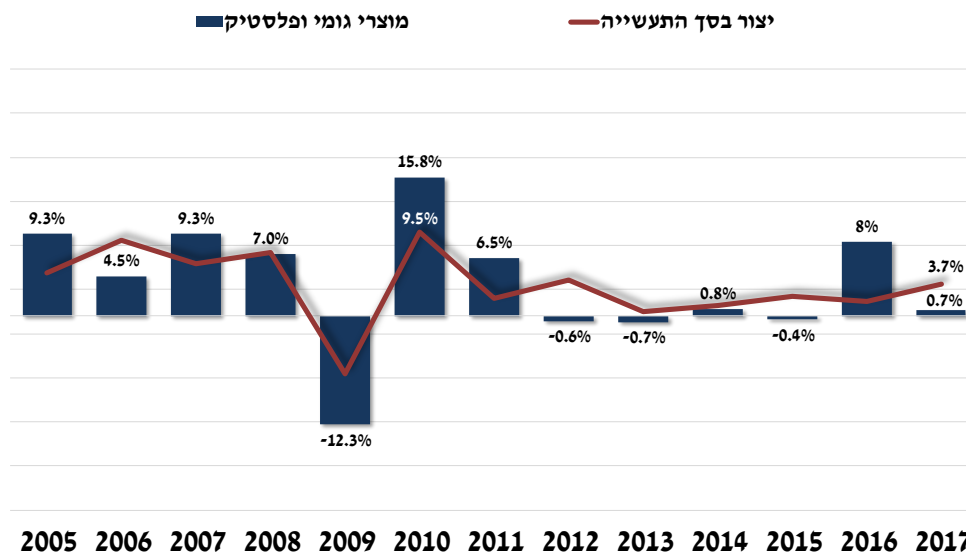
¹ לפי הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 2011 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ייצור

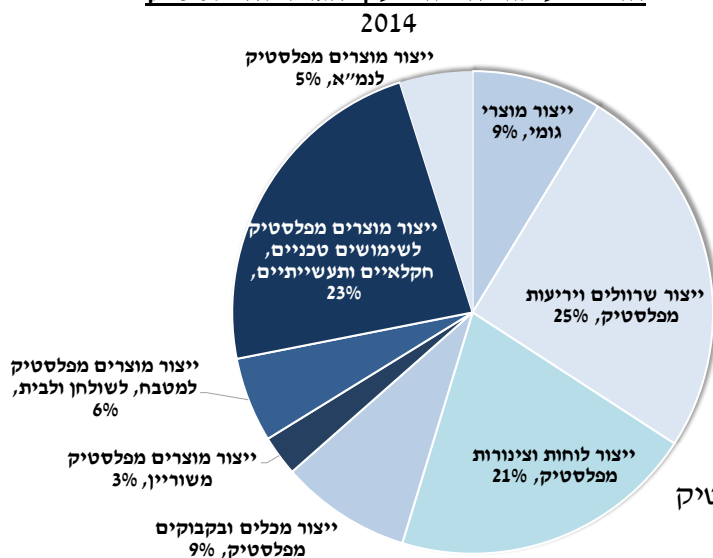
תעשיית ענף הגומי והפלסטיק המקומית פועלת באמצעות כ- 485 מפעלים², המהווים כ- 4% מסך מפעלי התעשייה, הכרייה והחציבה. היצור מתבצע ברובו (כ- 92%) על ידי מפעלים קטנים ובינוניים³ המעסיקים עד 100 עובדים.

בשנת 2017 תוצר מפעלים אלו נאמד בכ- 5.95 מיליארד ₪, במונחי ערך מוסף המהווה כ- 5% מתוצר ענפי התעשייה⁴. בשנת 2017 נרשמה האטה בפעילות ענף הגומי והפלסטיק, אשר באה לידי ביטוי בצמיחה בקצב מתון של כ- 0.7% זאת לאחר זינוק בשיעור של כ- 8% בשנת 2016.

יצור ענף הגומי והפלסטיק שיעורי שינוי שנתיים, ריאליים

הרכב פעילות היצור בענף הגומי והפלסטיק

עיקר פעילות הייצור בענף הגומי והפלסטיק בישראל מתמקדת ביצור שרולים ויריעות מפלסטיק (כ- 25% מסך היצור), יצור מוצרים מפלסטיק לשימושים חקלאיים ותעשייתיים (כ- 23% מסך היצור) ויצור לוחות וצינורות מפלסטיק (כ- 21%). בנוסף, תעשיית זו כוללת ענפי התמחות ממוקדים כדוגמת יצור מכלים ובקבוקים מפלסטיק ומוצרי גומי (כ- 9% כל אחד), יצור מוצרים מפלסטיק לבית (כ- 6%), יצור מוצרים אחרים מפלסטיק (5%) ויצור מוצרים מפלסטיק משוריין (כ- 3%).

² כולל עצמאיים שאינם מעסיקים שכירים.

³ סקר תעשייה, כרייה וחציבה 2014.

⁴ מתבסס על נתוני התפוקה (במונחי ערך מוסף) מסקר תעשייה 2014, תוך קידום על בסיס מדדי הייצור התעשייתי.

מחירי חומרי הגלם

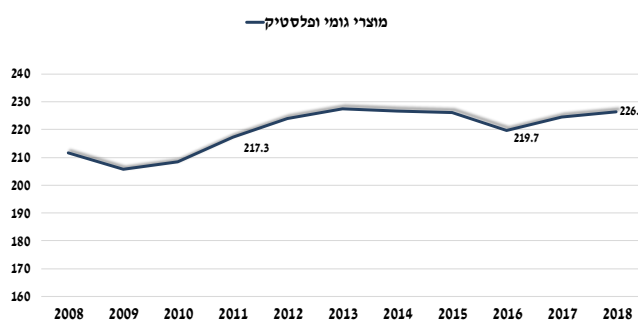
חומרי הגלם המשמשים את תוצרי ענף הגומי והפלסטיק הינם גומי טבעי ונפט גולמי המשמש לייצור פלסטיק. בשנים 2011-2016 חלה מגמת ירידה במדד מחירי הגומי הטבעי והנפט הגולמי, כך נרשמה ירידה בקצב שנתי ממוצע חד של כ- 19% ושל כ- 17% בהתאמה⁵. מדדי מחירי הגומי הטבעי והנפט הגולמי הגיעו לשפל של 185 נקודות המדד (לעומת סביבת מדד מחירים של כ- 500 בשנת 2011).

הירידה במחירי הגומי הטבעי נגרמה כתוצאה משילוב של גידול בהיצע ומנגד קיפאון בביקושים: בצד ההיצע מדינות דרום מזרח אסיה (תאילנד, אינדונזיה ווייטנאם), המפיקות העיקריות של הגומי הטבעי, הגבירו את היצור; ומנגד בארה"ב ובאירופה חלה האטה בקצב הביקוש לגומי טבעי, זאת בשל האטה בפעילות הכלכלית בשנים אלו. כמו כן, בהודו העלו את המכסים על הגומי וכך הביקוש פחת. במקביל, הירידה החדה במחירי הנפט בשנים אלו (בשנת 2016 מחיר חבית ברנט עמד על כ- \$42.8 לעומת \$110.9 בשנת 2011) נגזרה בעקבות הפחתת ביקושים בסין ובאירופה לצד שיפור טכנולוגי בענף הנפט בארה"ב אשר שיפר את תפוקת הנפט והגדיל משמעותית את ההיצע.

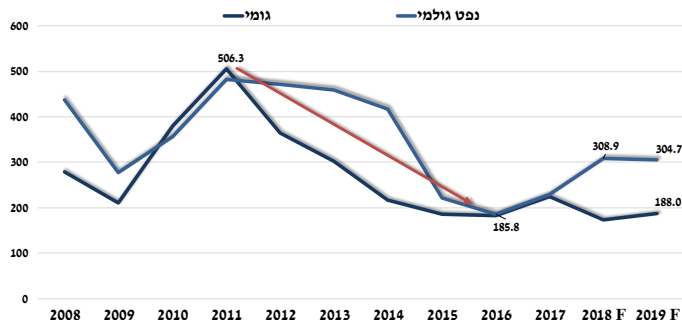
בשנים 2016-2018 חלה התאוששות במחיר הנפט הגולמי, כך נרשמה צמיחה חדה ביותר של כ- 29% בממוצע לשנה, לרמה של כ- 309 נקודות בשנת 2018 (צפי למחיר של כ- \$73.2 לחבית בשנת 2018) העלייה במחירים נגזרה בחלקה העיקרי בשל צמצום ההיצע בעקבות הסכם מדינות OPEC, שבמסגרתו הוחלט לצמצם את תפוקת הנפט הגולמי וזאת על מנת לשמור על מחיר נפט גבוה. להסכם זה הצטרפו מדינות רבות נוספות שאינן חברות בארגון, ובראשן רוסיה. כמו כן, בשנים אלו חלה התמתנות בירידת מחירי הגומי הטבעי עד לנסיגה ממוצעת שנתית של כ- 2%. על פי תחזית האקונומיסט, בשנת 2019 תחול עלייה של כ- 8% במחירי הגומי הטבעי ובכך התאוששות חלקית.

הירידה במחירי חומרי הגלם העולמיים משנת 2011 לא באה לידי ביטוי באופן מלא במדד מחירי תפוקת התעשייה ליעדים מקומיים של ענף הגומי והפלסטיק: בשנים 2011-2016 חלה עלייה שנתית ממוצעת מתונה ביותר של כ- 0.2%; והחל משנת 2016 בהתאם למחירי הגומי והנפט הגולמי העולמיים, חודשה עליית המחירים בקצב שנתי ממוצע של כ- 1.5%.

מדד מחירי תפוקת התעשייה ליעדים מקומיים לענף הגומי והפלסטיק
שנת בסיס 1994=100

מדד מחירים עולמי של גומי טבעי ונפט גולמי
שנת בסיס 1990=100

⁵ האקונומיסט, אוקטובר 2018

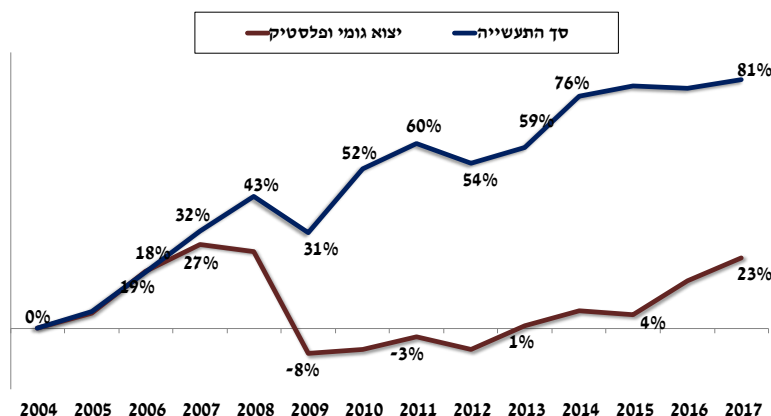
מכירות

מכירות קבוצת ענפי הגומי והפלסטיק בשנת 2017 עמדו על כ- 19.3 מיליארד ש"ח⁶, כך, בשנת 2017 מכירות קבוצת ענפים אלו היוו כ- 5% ממכירות סך ענפי התעשייה. מכירות הענף הינן מוטות יצוא כאשר כ- 46%⁷ מופנה ליצוא וכ- 54% למכירות השוק המקומי. שיעור הפדיון מיצוא בתתי הענפים מכלים ובקבוקים מפלסטיק, מוצרים מפלסטיק משוריין ויצור מוצרי פלסטיק אחרים הינו גבוה ביותר ועומד על למעלה מ- 80%. חשיפה גבוהה ליצוא עלולה להשפיע על סיכוני שעי"ח ורגישות יתרה להתפתחויות כלכליות במדינות אליהן מיוצאת התוצרת.

יצוא

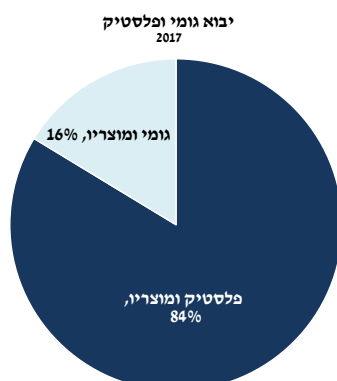
יצוא ענף הגומי והפלסטיק הסתכם בשנת 2017 בכ- 2.2 מיליארד דולר, זאת לאחר יצוא בהיקף של כ- 2 מיליארד בשנת 2016. כך, יצוא ענף הגומי והפלסטיק צמח ריאלית בשיעור גבוה של כ- 6.6% בהמשך לעלייה של כ- 10.5% בשנת 2016. בהסתכלות ארוכת טווח, בשנים 2004-2017 יצוא ענף מוצרי הגומי והפלסטיק רשם עלייה ריאלית מצטברת של כ- 23% בלבד לעומת קצב יצוא ממוצע התעשייה שהגיע לכ- 81% צמיחה מצטברת ביצוא בשנים אלו. כיוון שענף זה הינו מוטה יצוא, המשבר בשנת 2008 השפיע משמעותית על פעילות היצוא בענף אשר רשם נסיגה ממשית. נדגיש, כי בשנים האחרונות חלה התאוששות וחזרה לקצבי היצוא טרם המשבר.

התפתחות היצוא בתעשייה לעומת ענף הגומי והפלסטיק
שיעורי שינוי ריאליים מצטברים משנת 2004

יבוא

יבוא מוצרי הגומי והפלסטיק הסתכם בשנת 2017 בכ- 3.1 מיליארד דולר, זאת לאחר יבוא בהיקף של כ- 2.8 מיליארד דולר בשנת 2016. כך, יבוא הגומי והפלסטיק צמח נומינלית (דולרית) בכ- 11%. בבחינת הרכב יבוא ענף זה עולה כי היבוא העיקרי הוא של פלסטיק ומוצריו המהווים כ- 84%

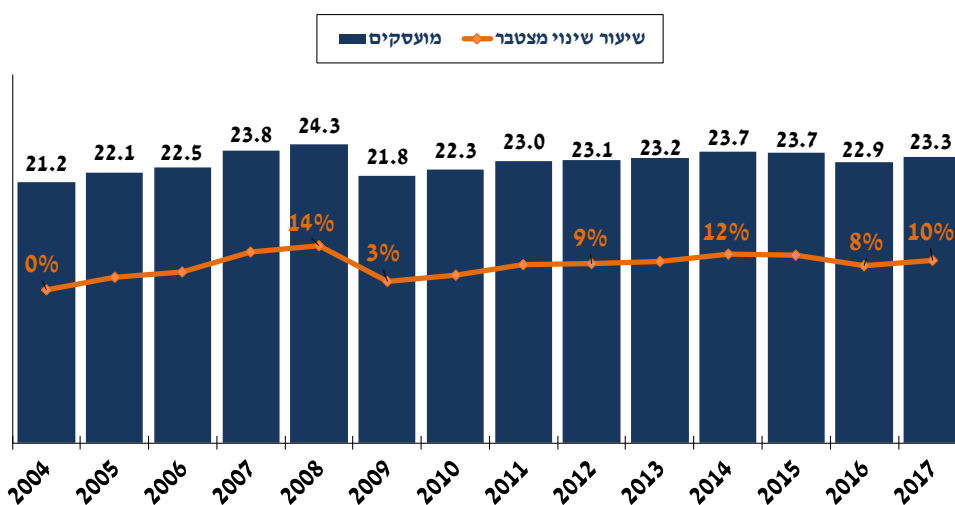
⁶ נתונים במחירים שוטפים.

⁷ מדדי התעשייה 2015, למ"ס.

מועסקים⁸

בשנת 2017 הועסקו כ- 23.3 אלף איש בענף הגומי והפלסטיק. נתון זה משקף קליטת עובדים בקצב של כ- 1.6% לעומת שנת 2016. סקטור זה, מהווה כ- 6.1% מסך מצבת עובדי התעשייה. בראייה על פני זמן, ניתן להבחין בהתרחבות מתונה של מצבת העובדים: עלייה מצטברת של כ- 10% נרשמה בענף זה.

מועסקים בענף הגומי והפלסטיק אלפים

יחד עם העלייה בהיקף המועסקים, חלה בשנת 2017 גם עלייה בהיקף שעות העבודה (צמיחה של כ- 1.5% בענף הגומי והפלסטיק), אשר הובילה לירידה של כ- 0.9% בפריון העבודה בענף זה. יצוין, כי פריון העבודה מחושב על ידי התוצר לשעת עבודה.

בהסתכלות בינלאומית, ניתן לראות כי פריון ענף הגומי והפלסטיק הישראלי נמוך בכ- 22% ממוצע מדינות ה-OECD. כך, התוצר לעובד ישראלי מוערך בכ- 64 אלף דולר לשנה לעומת כ- 82 אלף דולר בממוצע מדינות ה-OECD וכ- 90 אלף דולר בממוצע מדינות מערב אירופה⁹.

על פי מחקר של חברת TASC¹⁰, חדירתו של הגז הטבעי לענפי התעשייה המסורתית והמעורבת - מסורתית בישראל צפוי לתרום באופן ניכר להתייעלות המפעלים כיוון שהוא מהווה תחליף זול משמעותית ממחירי הדלקים שבשימוש כיום. במחקר זה, מפעלי הגומי והפלסטיק דורגו במקום החמישי מכל ענפי התעשייה המסורתיים, כבעלי פוטנציאל להוזלה משמעותית בהוצאות המפעלים על דלקים ובהוזלת תהליכי היצור.

⁸ מתבסס על ממוצע שיעורי שינוי חודשיים, למ"ס

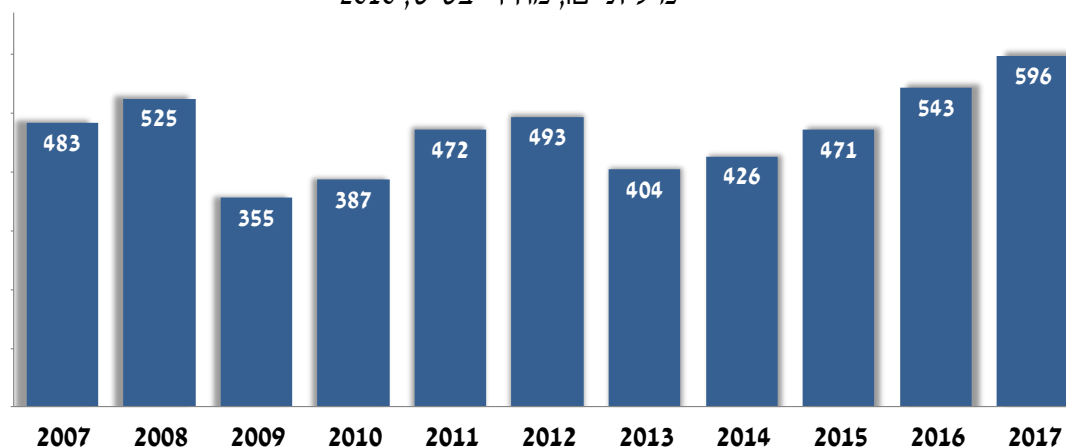
⁹ נתוני פריון לשנת 2014, מותאם מחירי PPP

¹⁰ השפעת חדירת הגז הטבעי על התעשייה המסורתית בישראל, TASC, 2014

השקעות¹¹

ההשקעות בענף הגומי והפלסטיק הסתכמו בשנת 2017 בכ- 557 מיליוני ש"ח¹² ורשמו צמיחה ריאלי של כ- 10% לעומת 2016. ההשקעות בענף זה מהוות כ- 3% בלבד מסך השקעות ענפי התעשייה במכונות וציוד בשנת 2017. בבחינה על פני זמן, בעשור החולף חלה עלייה מצטברת של כ- 24% בסך השקעות ענף זה.

השקעות בענף הגומי והפלסטיק
מיליוני ש"ח, מחירי בסיס, 2010

בדבר הסברים והבהרות ניתן לפנות לצוות המחלקה למוחקר כלכלי:

מילה סויפר-פז, מנהלת המחלקה

קלייר סלע, כלכלנית

טלפון: 03-5198807

¹¹ השקעות במכונות וציוד מיבוא

¹² במחירים שוטפים